

# Mede

Mogelijk  
Maken

Winter  
2024

## De taal van twee vriendjes

Toen Ben en Cecilia hun huis openden voor een gezin zonder verblijfplaats, ontstond er direct een hechte band tussen zoon Jonah (3) en de Oekraïense Misha (6). Twee gezinnen, twee talen en twee beste vrienden in wording. Een verhaal over durven delen, bijzondere verbindingen en de kracht van een open deur. <

*Je leest over de familie Tax op pagina 15*



*Twee gezinnen in één huis...*



*...was wel  
even wennen'*

## COLOFON

Concept  
**Schrijf-Schrijf**  
Tekst  
**Schrijf-Schrijf**  
Eindredactie  
**Kansfonds**  
Vormgeving  
**Autobahn**  
Fotografie  
**Gerritjan Huinink, Maartje Brockbernd,  
Corine Wernsen en Marieke Odekerken**  
Drukwerk  
**Altijdrukwerk**

Mede | elfde jaargang | nummer 43 | winter 2024

Mede is een magazine van Kansfonds. Het verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.100 stuks. Kansfonds helpt thuisgeven, want niemand kan zonder thuis. Een dak boven je hoofd, voldoende geld om van te leven en het diepe besef dat je erbij hoort. Toch zijn er in ons land meer dan 1 miljoen mensen die geen thuis hebben.

Het werk van Kansfonds wordt mede mogelijk gemaakt door de bijdragen van particulieren, organisaties, de Nationale Postcode Loterij en de Nederlandse Loterij.



Voor schenkingen en nalatenschappen neem je contact op met:  
**Brenda Pel**  
[b.pel@kansfonds.nl](mailto:b.pel@kansfonds.nl)

Rekeningnummer  
**NL41 INGB 0675 8622 05**

Abonnee van Mede worden? Of wil je je juist uitschrijven? Stuur een e-mail met je naam en adres naar [communicatie@kansfonds.nl](mailto:communicatie@kansfonds.nl)

f /kansfonds  
@ /kansfonds  
in /company/kansfonds

# Wereld Dakloze Mensendag: *Actie én strategie*



# 4

# 16



**Eva Rovers:**  
*'Er is democratische fitness nodig'*



**Henriëtte Hulsebosch**  
over *sterke coalities en blijvende impact*

Editorial

## *Gast aan de schrijftafel*



**Jonne Arnoldussen**  
Managing Director  
Nationale Postcode Loterij

Beste Medelezer,

Als doorgewinterde Medelezer verwacht je op deze plek natuurlijk Henriëtte Hulsebosch, en niet de Nationale Postcode Loterij. Omdat zij verderop in dit magazine te vinden is, grijp ik graag deze kans om iets te delen. Iets waar ik ontzettend trots op ben: onze 17 jaar lange samenwerking met Kansfonds.

Trots, omdat Kansfonds durft. Ze zien de problemen die we allemaal kennen, maar richten zich op de oplossingen. En die zoeken ze niet alleen. Ze brengen mensen samen, bouwen bruggen en pionieren. Die manier van werken inspireert me. Het is waar de loterij ook om draait: samen. Samen winnen. Gemeenschappelijk. Collectief.

Onze rol is simpel: wij steunen, zij maken het verschil. Dankzij onze deelnemers hebben wij de middelen. Kansfonds heeft de kennis, het netwerk en de drive om écht impact te maken. En dat is waarom we al die jaren zij aan zij staan. Samen maken we de samenleving rechtvaardiger. De samenleving – het zit al in het woord.

—> Achter elk project staan Mogelijkmakers: mensen die niet voor hun eigen gewin kiezen, maar opkomen voor mensen zonder thuis in onze samenleving. Met steun van anderen zetten ze de wereld in beweging.



Met ruim 60 'straathuiskamers' in 25 steden, kon je op 10 oktober niet om de Wereld Dakloze Mensendag heen. Tal van organisaties voerden actie voor de beëindiging van dak- en thuisloosheid. Vooraf bracht Kansfonds experts bijeen voor een open gesprek over de noodzaak van deze collectieve acties. **'Hoe krijgen we voor elkaar dat de politiek haar Nationaal Actieplan Dakloosheid daadwerkelijk uitvoert?'**

## Wereld Dakloze Mensendag 2024

# Actie in het Actieplan!

**D**e actiedag met als titel 'Het begint met een dak' vindt bijna plaats, en de verwachtingen zijn hooggespannen. Het gesprek tussen deze genodigden komt dan ook als vanzelf op gang. **Berry**: 'We zijn nu twee jaar op weg sinds de regering het Nationaal Actieplan Dakloosheid opstartte en wij de eerste coalitie vormden. Maar ondertussen zien we de problematiek toenemen. Er zijn juist meer mensen die dak- of thuisloos zijn, in plaats van minder. We moeten de politiek daarom bij de les houden, en zorgen dat het actieplan ook echt wordt uitgevoerd.'

**Nil** kijkt daarom uit naar de actiedag: 'De coalitieleden, maar ook allerlei bedrijven, zorginstellingen, scholen, studentenverenigingen en kerken gaan de straat op om 'huiskamers zonder dak' te maken. De coalities *SamenThuis2030* en *Dakloosheid Voorbij!* bedachten deze campagne samen en ontwikkelden een toolkit.' De ludieke insteek helpt om meer organisaties te activeren, denkt Nil. 'Ook als ze niet zo diep in de materie zitten. Ik ben zó benieuwd wat voor tafereel dit oplevert!' **Judith**: 'Er komen in Amsterdam twaalf huiskamers. Het gaat als 'n lopend vuurtje door de stad. De solidariteit en gezamenlijkheid die ontstaat is nu al merkbaar.'



*'Maar één of twee politieke partijen maken hier een punt van'*

om blij te zijn dat de minister na twee jaar wil komen opdraven. Niet dat ze duizend woningen bouwt of zo, maar dat zo iemand alleen maar verschijnt. Als dakloze persoon heb je daar toch helemaal niets aan?

Reijer verbaast zich over hoe de politiek omgaat met dak- en thuisloosheid: 'Eén of twee partijen maken er een punt van, vreemd genoeg staat het bij de rest niet eens op de agenda. Dan wordt er een beleidsnota aangereikt en daarna is het gewoon stil. Nil: 'Wat is er nodig om dat te veranderen, denk je?' Reijer: 'Er komt een straathuiskamer bij de Tweede Kamer. Ik hoop dat mensen met ervaringskennis daar politici gaan ontmoeten en dat er iets tot ze doordringt.'

Ook **Reijer** is enthousiast, maar hij maakt zich tegelijk zorgen: 'Ik ben benieuwd hoe mensen die dakloosheid niet hebben meegemaakt reageren op deze actiedag. Mijn ervaring is dat mensen het zien, begrijpen, en weer doorlopen. Het echt tot iemand laten doordringen is heel lastig. Daar zou iets op gevonden moeten worden.' **Berry** lacht: 'Sterker nog: daar is al iets op bedacht! Een 'serious game'. Een spel dat je laat beleven hoe het is om op straat te staan, en welke grote uitdagingen er dan op je afkomen. Van bureaucratische drempels tot vooroordelen. Dat spel zit ook in de toolkit. Juist om te zorgen dat het mensen echt raakt.'

**Willem**: 'Waar ik enthousiast over ben: om echt invloed te krijgen, hebben we massa nodig. Het is heel tof dat die nu ontstaat. Als enkel visje krijg je niet veel voor elkaar. Een hele school kleine visen, maakt veel meer indruk. Al die huiskamers, dat komt wel aan!' **Berry**: 'Je ziet de aantallen toenemen. Dat merkten we al bij de mars die we vorig jaar in Den Haag hielden tijdens de Wereld Dakloze Mensendag. Toen leerden we ook dat je er meteen iets achteraan moet plannen, om de energie niet te verliezen.'

**Willem**: 'Wat ook echt een succes is, is dat er bij een politiek debat over dit thema gezegd is: 'Hé, hier hoort de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordering bij te zijn.' Mede omdat wij zeggen dat dak- en thuisloosheid een wóónprobleem is.' Iedereen valt hem bij en lacht. 'Dat klopt, zo ging het echt.' Maar Reijer is helemaal niet zo positief over deze overwinning: 'Ik vind het mindblowing

*'Om echt invloed te krijgen, hebben we massa nodig'*

#### NATIONAAL ACTIEPLAN DAKLOOSHEID – STAND VAN ZAKEN

Dakloosheid niet oplossen met opvang, maar met preventie en huisvesting. Daarop is het Nationaal Actieplan Dakloosheid gebaseerd. Want wat dak- en thuisloze mensen echt nodig hebben, is de stabiliteit van een eigen woonplek. In 2022 tekende de overheid voor dit plan, maar na twee jaar is er nog niet veel bereikt. Ook de staatssecretaris erkent dat het gewenste effect uitblijft. Dak- en thuisloosheid neemt zelfs toe, laat hij weten.



**JUDITH FISCHER**

Plaatsvervangend directeur van de Straatalliantie in Amsterdam, permanent mensenrechtenjurist en collectieve belangenbehartiger met activistische inborst.



**BERRY PFENNIGWERTH**

Ooit stond hij zelf op straat – nu bekommert Berry zich om mensen in hetzelfde schuitje. Belangenbehartiger *Dakloosheid Voorbij!* en ondersteuner van ervaringspanel *Recht op een Thuis*.



**NIL SENDIL**

Coördinator van de coalitie SamenThuis2030, belangenbehartiger jongeren-dakloosheid, en vooral: één brok passie en gedrevenheid.



**REIJER VAN LEEUWEN**

Ervaringspanellid van het Straat Consulaat. Haalt je met zijn openhartigheid in een handomdraai uit de papieren werkelijkheid, en naar de realiteit van echte mensen.



**WILLEM VAN SERMONDT**

Programmaleider en expert dak- en thuisloosheid bij Kansfonds. Doorziet de échte oorzaken van geen thuis. Is bedreven in de dynamiek om tot verandering te komen.

De groep is dankbaar voor Reijers reality check. Berry: 'We mogen nooit vergeten waar het om gaat: echte mensen in urgente problemen. Alleen als we die centraal blijven stellen, heeft ons werk legitimiteit.' Nil: 'Maar vergeet niet dat we een nieuwe mindset introduceren. We hebben laten zien dat dak- en thuisloosheid niet ontstaat door nalatigheid van mensen, maar door een tekort aan woningen en een falend systeem. Willen we dat er een eind aan komt in 2030, dan moeten we het probleem bij de oorzaak aanpakken.' Willem: 'Hoewel we hierop in hoofdlijnen al gelijk hebben gekregen, is de realiteit hardnekkig. Bij overheid, gemeenten en bestuurders, maar ook bij hulpverlening en projectontwikkelaars. Het vergt een lange adem om hun gedachten, gewoonten en systemen te veranderen.'

Judith: 'Ook zelf hebben we die tijd hard nodig gehad sinds '22. De vorming van de coalities *Dakloosheid Voorbij!* en *SamenThuis2030* vergen veel opbouwwerk. En energie. Terwijl er ondertussen mensen aan je bureau staan die hulp nodig hebben. Maar nu de coalities staan, wordt de grote meerwaarde zichtbaar. Zo kunnen we snel kennis en expertise bij onze partners ophalen, uit andere steden bijvoorbeeld. En met elkaar afstemmen welke rol we gaan spelen in een dossier.' Iedereen knikt. Nil: 'Dat biedt inderdaad veel meer mogelijkheden. Het is echt waar dat we als een collectief meer voor elkaar krijgen.'

*'Hoe zorgen we dat Den Haag niet meer om ons heen kan?'*

#### Mooie gesprekken!

Bij de Nico Adriaans Stichting (NAS) staat interactie centraal. Vrijwilligers, dak- en thuisloze mensen én de rest van Rotterdam vinden elkaar tijdens de Actiedag.



Willem: 'Om meer voor elkaar te krijgen is informatievoorziening essentieel. Data die nu nog heel vaak ontbreekt. Zoals hoeveel dak- en thuisloze mensen er überhaupt zijn. Samen kunnen we die gegevens veel beter verzamelen.' Nil: 'Daar moeten we inderdaad aan blijven bouwen. Want de hamvraag blijft natuurlijk: hoe zorgen we dat Den Haag niet meer om ons heen kan? Daar spelen de organisaties die zich bij de straatactie aansluiten een rol. Zijn zij bereid om vaker samen op te trekken? Als wij echt iets willen bereiken bij beleidsmakers en politici, hebben we ze allemaal nodig. Het maakt nogal verschil of je met tien of met zestig organisaties van je laat horen. Met de acties haken we nieuwe bondgenoten aan. Ontdekken we waar raakvlakken zitten. Voor effectieve belangenbehartiging. En om te leren hoe we elkaar onderling ruggensteun kunnen bieden.'

Reijer: 'Misschien een zijspoor, maar het belang van informatie, daar kan ik over meepraten. Want als je plotseling op straat komt te staan, weet je niets! Waar je hulp kunt vinden, opvang, of gewoon een bakje koffie. Ik kan je niet uitleggen hoe het was toen ik voor het eerst bij het Daklozenloket stond – hoe beroerd er daar met me werd omgegaan. Ik dacht: dit kán niet. Maar op zo'n moment heb je niets te vinden. Je hebt mensen nodig die je op weg kunnen helpen, want jij zit op dat moment heel ergens anders.'



*'Het maakt zó'n verschil om te weten dat er tientallen organisaties achter je staan'*

#### WAT IS COLLECTIEVE BELANGENBEHARTIGING?

Belangenbehartiging is opkomen voor een individu. Bij de collectieve variant maak je je sterk voor een groep mensen. Het doel is om beleidsbepalers te beïnvloeden om beleid en regelgeving aan te passen. Een soort maatschappelijke lobby, dus.

Berry: 'Die informatie moet inderdaad beter. Daarbij is het lastig dat de groep dak- en thuisloze mensen divers en zelfs grotendeels onzichtbaar is. Zoals mensen die in hun auto slapen en jongeren die bankhoppen. Om hen te bereiken hebben we óók die brede schare partners nodig, zoals wijkteams en voedselbanken. Maar omdat hun aandachtsgebieden zo verschillen, zien ze zichzelf niet altijd direct als bondgenoot.' Judith: 'Klopt. Wij moeten dat verband blijven leggen. Verbreden en verbinden van de coalitie is essentieel voor het slagen van onze missie. We zitten dus op de goede weg, maar de tijd dringt. We hebben nog veel te doen.' <



# Sterke coalities, blijvende impact

Kansfonds wijzigde afgelopen jaren van koers. Waar we vroeger vooral losse projecten doelmatig steunden, richten we ons nu op organisaties verbinden, in coalities samenwerken en ongeoormerkt geld geven. 'Onze prioriteit ligt bij de oorzaak van problemen, niet bij het verzachten van de gevolgen', vertelt directeur **Henriëtte Hulsebosch**. 'We focussen op collectieve belangenbehartiging, samen met partners die ons doel delen: duurzame oplossingen vinden voor problemen zoals dakloosheid en armoede.'

In het verleden hielpen we met veel projecten die mensen direct ondersteunden. Maar we merkten dat dit vaak niet genoeg was. 'De hulp werkte goed op korte termijn en was belangrijk om mensen in nood situaties te helpen, maar de problemen bleven bestaan en veranderden niets aan de onderliggende oorzaken', zegt Henriëtte. 'Daarom stelden we onszelf een nieuwe vraag: hoe brengen we échte, blijvende verandering teweeg?'

#### Samen zoveel sterker

Het antwoord ligt in samenwerking en schaalvergroting. 'We moeten meer doen dan losse projecten steunen', legt Henriëtte uit. 'Onze initiatieven laten zien dat problemen zoals dakloosheid en armoede kunnen worden opgelost. Maar het mag niet bij voorbeelden en pilotprojecten blijven. Dan gebeurt er niets. Daarom zetten we in op bewustwording in de samenleving, testen we veelbelovende oplossingen op grotere schaal en praten we met beleidsmakers om wetten en regels te veranderen die deze problemen in stand houden.'

#### Hoe het werkt

'We zagen de kracht van de samenwerking in het Nationaal Actieplan *Iedereen een Thuis*, waar ervaringsdeskundigen, hulpverleners en particuliere dienstverleners samen met beleidsmakers werkten aan het doel om dakloosheid per 2030 uit te bannen. Ondanks het sterke plan is er na twee jaar weinig veranderd. De samenwerking bleek effectief, maar raakte vaak op de achtergrond door de waan van de dag. Om er weer nieuw leven in te blazen, besloten we de coalitie *SamenThuis2030* te versterken als partner, adviseur en financier. Inmiddels ondersteunen we drie coalities: *SamenThuis2030* voor jongeren, *Dakloosheid Voorbij!* voor volwassenen, en *Dreamers* voor jongeren zonder verblijfspapieren. Zo zorgen we ervoor dat kennis en ervaring bij beleidsmakers terecht komen en dat bewezen oplossingen de norm worden.'

#### Lef tonen voor verandering

Deze nieuwe koers heeft Kansfonds ook zelf veranderd. 'We moesten leren om niet alleen financieel te steunen, maar ook actief samenwerken op te zetten en beleidsmakers uit te dagen. Dat vraagt om lef', vertelt Henriëtte. 'Nu we werken aan blijvende oplossingen, krijgen we niet alleen steun, maar soms

ook kritiek. Dat hoort erbij. We spreken ons uit waar het misgaat en helpen de kritische beweging als dat nodig is. We moeten blijven vechten voor verandering, ook als het lastig is.'

Henriëtte noemt het programma *Gewoon Geld Geven* als voorbeeld. 'Het idee is simpel: geef mensen in armoede de kans om zelf te beslissen waar ze hun gekregen geld aan uitgeven, zonder voorwaarden. Maar het opzetten van dit programma was allesbehalve eenvoudig. Elke deur die we openden leidde weer naar nieuwe obstakels. Zo kan je mensen in de bijstand niet zomaar financieel ondersteunen, omdat ze dan op hun uitkering gekort worden. Dit soort bureaucratie vroeg om veel overleg en aanpassingen, maar uiteindelijk hebben we samen met experts en gemeenten een manier gevonden om het mogelijk te maken. We hebben nu al honderden gezinnen geholpen. Maar ons doel is groter: we willen dat het sociaal minimum omhooggaat, zodat iedereen genoeg heeft om van te leven. Dat is een basisrecht. En vraagt om verandering in het beleid.'

'We blijven vechten voor verandering, ook als het lastig is'

#### Zachte stemmen versterken


Collectieve belangenbehartiging is niet zomaar gedaan; het is een proces waar we middenin zitten. Toch is het ook Henriëttes taak om vooruit te kijken. En daar liggen kansen, legt ze uit. 'We willen beleidsmakers nog meer confronteren en hen duidelijk maken dat problemen zoals dakloosheid alleen opgelost worden met duurzame oplossingen. Dat kan als we samenwerken en door te blijven innoveren met baanbrekende projecten én sterke belangenbehartiging', zegt ze. 'We zorgen dat de juiste mensen elkaar vinden en dat ervaringskennis de basis vormt van wat we doen. Op die manier wordt de stem van mensen in kwetsbare situaties niet alleen gehoord, maar verandert er ook echt iets.'


#### Iedereen doet mee

Kansfonds blijft zoeken naar nieuwe manieren om impact te maken. 'We blijven investeren in doorbraakprojecten en samenwerken met partners die hetzelfde doel voor ogen hebben. Samen kunnen we de veranderingen realiseren die nodig zijn om mensen een beter leven te geven', zegt Henriëtte. 'Of het nu gaat om directe financiële steun of om beleidsverandering, we doen wat nodig is om echte oplossingen te vinden. We blijven ons inzetten, met lef en overtuiging, totdat niemand meer aan de zijlijn staat.' ◀


# ‘Als wethouder mag ik een beetje *buiten de kaders gaan*’

Vier jaar geleden vluchtte **Angela Taleb** met drie kinderen naar Nederland. In Jemen was zij docent Engels, maar hier mocht ze haar vak niet uitoefenen. Tót de Nijmeegse wethouder **John Brom** haar in april bij Steunpunt Taal Educatie Participatie (STEP) zag spreken. Sindsdien staan alle lichten op groen. Vandaag zien de twee elkaar opnieuw, op het stadhuis.


 *‘Allereerst wil ik u bedanken. Ik mag nu aan mijn studie tot docent beginnen, waardoor ik straks les kan geven op middelbare scholen. Waarom heeft u mij geholpen?’*

 *‘Ik zie een krachtige vrouw voor me, die verder wil in het leven. Die slim is en ambitieus. En die mag ik gewoon helpen! Dat is een voorrecht, en ik hoop dat er nog heel veel mensen zoals jij mogen volgen. Maar eerlijk: het lukt ook niet altijd.’*


*‘Je moet naar mensen kijken in plaats van naar regeltjes’*


 *‘U hebt samen met het Universitair Asiel Fonds mijn opleiding mogelijk gemaakt. Wat moest u hiervoor doen?’*


 *‘Eigenlijk hoefde ik alleen te zeggen: ‘regel het’. Er stonden geen regels in de weg om het mogelijk te maken. En er was geld voor. Het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen (het bemiddelingsbedrijf dat werk moet vinden voor ‘mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt’, red.) kon dus aan de slag. Hun regels zijn vaak strenger dan die van ons. En hun uitvoerders willen die regels goed naleven. Maar je moet naar mensen kijken in plaats van naar regeltjes.’*

 *‘De steun, aandacht en flexibiliteit van STEP was heel belangrijk voor mij. Ziet u ook het belang in van dit soort maatwerk?’*

 **John Brom** is sinds 2022 wethouder in Nijmegen

 **Angela Taleb** is sinds 2020 in Nederland en was in Jemen 13 jaar docent Engels

 *‘Zeker. Als gemeente proberen we om iedereen te zien. Echt naar iemand kijken – dat doet een lokale organisatie als STEP goed. Die hebben we ook hard nodig, want de gemeente kan dit niet zelf. Ik heb fantastische mensen op de afdeling die echt voor mensen gaan binnen de kaders die zij hebben. Als wethouder mag ik een beetje buiten de kaders gaan.’ Met een knipoog: ‘Dat maakt mijn werk ook heel leuk.’*

 *‘Er zijn veel meer mensen zoals ik. Mensen die heel graag willen, maar toch niet verder komen. Wat kunt u voor hen doen?’*

 *‘We hebben al een structurele oplossing: de mogelijkheden en regels zijn er. Maar we moeten veel meer toe naar een samenleving waarin we naar elkaar kijken en luisteren. Dan gaan we elkaar ook begrijpen. Mensen willen altijd mensen helpen. Jij bent leraar omdat je mensen wilt helpen. Ik ben wethouder om dezelfde reden. Kijken – luisteren – praten. Het is zo simpel.’*





*'Het beste zou zijn als iedereen dezelfde kansen krijgt'*



**Rachida Nejari** is projectbegeleider bij Steunpunt Taal Educatie Participatie (STEP)

**Rachida Nejari** legt uit hoe STEP mensen stap voor stap vooruithelpt. En waarom hun bijdrage een onmisbare schakel vormt. 'STEP is gericht op het actief laten meedoen in de samenleving, met een hoofdrol voor taal. In principe kan iedereen bij ons terecht om Nederlands te leren. Maar een taal leer je niet alleen in een lokaal, vinden wij. Je moet eropuit! De maatschappij in, meedoen en je zo ontwikkelen. Stages en vrijwilligerswerk zijn hiervoor ideaal. Dus praten we met onze cursisten, om te zien wat zij willen betekenen in de samenleving. En hoe ze dat kunnen bereiken. Stap, voor stap, voor stap.'

#### Oproep tot samenwerking

'Als STEP willen wij de samenwerking met WerkBedrijf Rijk van Nijmegen graag intensiveren en laten we onze mens- en talentgerichte begeleiding matchen met het inzicht in de arbeidsmarkt van het Werkbedrijf. En weet je, mensen een tijdje eenvoudig werk geven is prima als dat enigszins aansluit op de interesse. Maar laat ze daarna niet los. Via opgebouwde werkervaring kun je ze begeleiden naar een echt passende werkplek. Soms zijn daar een paar rondes voor nodig.'

#### Uitzonderingen en regels

'Angela krijgt nu de kans om haar talenten te ontplooiën. Het is haar gelukt om mensen te vinden die voor haar belangen opkomen. Maar dat zou niet nodig moeten zijn om de juiste deuren te openen. Het beste zou zijn als iedereen dezelfde kansen krijgt. Daar ligt een belangrijke maatschappelijke taak en uitdaging.'

#### Structurele financiering nodig

'In het project 'Maak werk van participatie' geeft STEP op dit moment 46 cursisten de aandacht waarover de wethouder spreekt. Wij zien ze, en je hoeft maar naar Angela te kijken om te weten hoe waardevol dit is. Zowel voor deze mensen zelf als voor de maatschappij. STEP geeft de steun die de gemeente niet kan geven, net zoals de wethouder zegt. Toch is dit project afhankelijk van tijdelijke projectfinanciering, mogelijk gemaakt door fondsen zoals Kansfonds. Het zou logisch zijn als de gemeente STEP ook voor dit onderdeel structureel financieel steunt. Steun waarmee we nog zoveel meer Angela's vleugels kunnen geven.' ◀



## Petje op

—» Voor een ander klaarstaan, opstaan, in de bres springen. Het vergt moed en een groot hart. Want je moet het maar doen, vrijwillig. Petje af!



**'Een gezin opvangen verbreedt je blik'**

Wie Ben Tax (27), getrouwd met Cecilia (29) en kinderen Jonah (3) en Boaz (1,5)

Wat Samen vingen zij twee keer een dakloos gezin op

Waar Thuis in Leiderdorp

**'K**inderen in nood helpen, dat wilden Cecilia en ik graag. Toen de oorlog uitbrak in Oekraïne, las ik op Facebook dat een kennis onderdak zocht voor een gezin met drie jonge kinderen. We hoefden er niet lang over na te denken. Met hulp van familie en vrienden toverden we de zolder om tot knusse logeerkamer. Na een paar dagen stond het gezin al op de stoep. Het eerste wat we deden? Patatje kapsalon van de snackbar eten.'

#### Samen dingen doen

'We hadden geen idee waar we 'ja' tegen zeiden. Er was geen bemiddelingsorganisatie betrokken die ons begeleidde. En twee gezinnen in één huis, dat was even wennen. Geen van onze gasten sprak Engels, dus echte gesprekken voeren was lastig. Met vertaalapps en handen- en voetenwerk maakten we er iets van. Hun zesjarige zoon Misha had meteen een klik met onze zoon Jonah, toen zeven maanden oud. Mooi om te zien dat taal voor hen géén drempel was.'

'Onze band groeide vooral door samen dingen te ondernemen. Samen de tuin in met lekker weer, een potje voetballen met hun jongens, met beide gezinnen 's avonds rond de eettafel. Door die momenten werden we hechter.'

#### Delen wat je hebt

'De komst van dit gezin leerde me veel over het ouderschap. Als jonge vader was ik erg gefocust op Jonah. Nu hij grotere broers had om mee te spelen, kon ik dat meer loslaten. En van hun vader kreeg ik mee dat het niet erg was als Jonah eens niet op tijd naar bed ging. Dat haalde de druk wat weg.'

'Na een half jaar kreeg het gezin een andere woonruimte. In de buurt, dus we hebben nog steeds contact. Nu vangen we via de Straatalliantie een moeder en haar zoontje uit Ethiopië op. Zij waren anders op straat beland. Zo'n gezin opvangen verbreedt je blik en we hopen hier anderen mee te inspireren: onvoorwaardelijk delen met mensen die dat hard nodig hebben.' ◀



Ze schreef boeken als *Practivisme*, *Ik kom in opstand*, *De rebelse held* en onlangs *Nu is het aan ons*. Met haar aanstekelijke literatuur stuurt schrijver en filosoof **Eva Rovers** aan op betrokken burgerschap, met een nieuwe, veel gezondere democratie als doel. Om haar boodschap uit te dragen zoekt ze ook graag het podium. En dat zat er al vroeg in.

‘Een  
burgerberaad  
kan helpen  
impasses te  
doorbreken’

**A**ls kind had Eva al een sterk gevoel van rechtvaardigheid, vertelt ze. 'Thuis hadden we het veel over wat er speelde in de wereld. En wat je zelf kunt doen om de boel mooier te maken. Op school hield ik spreekbeurten over dingen die me dwars zaten, zoals het aantal verkeersongelukken in de omgeving, of de zeehondenjacht. Altijd vanuit oprechte verontwaardiging: dit kan toch niet! Mijn werk is daar een voortzetting van. Via mijn boeken, maar ook via de media en allerlei podia: van TED tot Lowlands, Brainwash en Buitenhof.'

#### Er is democratische fitness nodig

'De vraag wat je zelf kunt doen in deze maatschappij heeft me altijd beziggehouden. Is het zinvol om geen vlees meer te eten en niet meer te vliegen? Ik denk het wel, en ik doe die dingen dus ook niet. Maar tegelijk zie ik dat er meer nodig is dan persoonlijke keuzes. Als we de regeringen van de afgelopen decennia moeten geloven is koopkracht de maat van alles, niet welzijn, gezondheid of geluk. Daar zijn we naar gaan leven, en het speelt ons uit elkaar. Is mijn belang wel gediend, denken we, in plaats van wat kan ik doen voor een ander. Dat levert een kille samenleving op. Ik wil daar iets aan doen.'

Een belangrijke stap in die richting was het oprichten van Bureau Burgerberaad, vertelt Eva. 'Een non-profit die politiek en burgers wil laten samenwerken. En voor die consumentenhouding hebben we trouwens ook iets bedacht: 'democratische fitness'. Een programma om tien democratische spieren te trainen die we allemaal hebben, maar vaak vergeten te gebruiken. Zoals actief naar elkaar luisteren, het constructief met elkaar oneens zijn, nieuwsgierig zijn en anderen activeren. Allemaal spieren die nodig zijn om goed samen te leven en met problemen om te gaan.'

## 'Hoeveel vertrouwen heeft de politiek eigenlijk in burgers?'

#### Georganiseerde onenigheid

Samen omgaan met problemen, dat is vandaag geen overbodige luxe. Klimaatverandering, stikstof, corona, woningnood, ongelijkheid – de crises zijn overal om ons heen. Dat is geen toeval, legt Eva uit, maar een direct resultaat van hoe we onze besluitvorming hebben georganiseerd. 'We laten problemen over aan politici, maar die moeten elke vier jaar herkozen worden. Maatregelen die mogelijk impopulair zijn of pas op lange termijn effect hebben, schuiven ze daarom vaak vooruit. Zo kon een stikstofprobleem langzaam uitmonden in een stikstofcrisis. Om zich te onderscheiden, moeten politici het bovendien met elkaar oneens zijn. Dat werkt polarisatie in de hand en maakt grote thema's aanpakken lastig. Dit alles verklaart ook waarom het vertrouwen in de politiek zo laag is.'

**1978**  
Geboren in Eindhoven

**1997-2002**  
Studeert cultuurgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht

**2006-2010**  
Promoveert aan de Rijksuniversiteit Groningen

**2006-2016**  
Geeft les aan de Rijksuniversiteit Groningen, schrijft biografieën van kunstverzamelaar Helene Kröller-Müller en van schrijver Boudewijn Büch

**2017-2020**  
Schrijft de boeken *De rebelse held, Ik kom in opstand dus wij zijn* en *Practivism. Een handboek voor heimelijke rebellen*.

**2021-2023**  
Is adviseur bij het Amsterdamse mini-burgerberaad en de nationale Inwonerraad Energie

**2021**  
Ontwikkelt met Pakhuis de Zwijger een internationaal project en website rond klimaat-burgerberaden

**2021-heden**  
Is medeoprichter en directeur van Bureau Burgerberaad, pleitbezorging van burgerberaden en een sterkere democratie

**2022**  
Onderzoekt de impact van klimaat-burgerberaden voor het Europese Knowledge Network on Climate Assemblies

**2022**  
Schrijft *Nu is het aan ons. Oproep tot echte democratie*, uitgegeven door de Correspondent



#### Burgerberaden: de kracht van de massa

In haar boek *Nu is het aan ons* brengt Eva een oplossing onder de aandacht om die politieke impasse te doorbreken met hulp van de bevolking. Die oplossing is een zogenaamd 'burgerberaad' en werkt zo: je stelt een panel samen van honderd burgers, en zorgt daarbij voor een goede weerspiegeling van de samenleving. Jong en oud, arm en rijk, praktisch en theoretisch geschoold en ga zo maar door. Je vraagt dit panel om zich te buigen over een complex maatschappelijk vraagstuk. Tijdens het beraad krijgen ze informatie van zelfgekozen experts, gaan ze in dialoog met elkaar en werken ze samen aan mogelijke oplossingen.

Wat blijkt? Als individu hebben we misschien weinig kennis over een onderwerp, maar als groep zijn we bijzonder goed in staat om oplossingen te bedenken die afgewogen, haalbaar en in het gemeenschappelijk belang zijn. Dit heeft zich wereldwijd al duizenden keren bewezen, weet Eva. 'Een prachtig voorbeeld is het burgerberaad over abortus in Ierland dat tot een verregaande grondwetswijziging leidde, met brede steun van de bevolking.' Ook in andere landen blijkt het burgerberaad hete hangijzers om te toveren tot breed gedragen beslissingen: van het gebruik van kunstmatige intelligentie in de zorg in Australië tot klimaatmaatregelen in Schotland. 'Vaak zijn het keuzes waar politici niet snel mee zouden durven komen, omdat ze denken dat de bevolking ertegen zou zijn.'

#### Eindelijk die lange termijn

De oude Grieken maakten al in de vijfde eeuw voor Christus gebruik van burgerfora. Hiermee ontstond een vroege basis voor democratie. In onze tijd wordt het middel sinds de jaren 70 weer gebruikt. Bureau Burgerberaad helpt om de toepassing te stimuleren en te zorgen dat dit goed gebeurt en impact maakt. In januari start ook in Nederland een landelijk burgerberaad, over klimaat. Een primeur, waar Eva veel van verwacht. Ook voor onderwerpen die Kansfonds agendeert, zoals armoede of dak- en thuisloosheid, is het burgerberaad een ideaal middel, meent Eva. 'Gemeenten moeten deze problemen aanpakken, en willen dat ook. Maar in de praktijk lopen ze snel vast op de politieke dynamiek.'

'Een burgerberaad kan helpen die impasse te doorbreken en eindelijk lange-termijnkeuzes te maken. Bijvoorbeeld met de vraag: hoe zorgen we dat in 2030 niemand in onze gemeente meer dak- of thuisloos is? Een panel kan zich inleven in bijbehorende dilemma's, zoals: nieuwbouw kan maar kost tijd, geld en stikstofruimte, het opsplitsen van woningen kan de leefbaarheid in een wijk onder druk zetten en de overheid kan vastgoedbeheerders niet zomaar dwingen om leegstaande bedrijfspanden om te bouwen. Zo'n burgerberaad komt misschien met oplossingen die nog niet eerder bedacht zijn. En de keuzes die zij in goed overleg maken, hebben geen blinde vlekken, maar oog voor iedereen in de samenleving.'

#### Weer bouwen aan vertrouwen

Waarom het vertrouwen van burgers in de politiek zo ontzettend laag is, legde Eva al uit. 'Maar hoeveel vertrouwen heeft de politiek eigenlijk in burgers? Om een burgerberaad op te zetten – en minstens zo belangrijk, om je te committeren aan de aanbevelingen die het beraad zal doen – is dat vertrouwen een vereiste. Dat vinden sommige politici heel spannend, alleen daarom is het al zo nodig dat het gebeurt. En het betaalt zich ook terug: door burgers echt te betrekken en verantwoordelijkheid te geven, vergroot je het wederzijds vertrouwen. Dat is helend voor onze samenleving en democratie.'

Nog een goede reden om een burgerberaad in te zetten is natuurlijk dat het zo goed werkt. 'Er is nog nooit iets 'geks' uit gekomen, dat moet twijfelaars toch geruststellen. En wat mooi is: aan het einde van elk burgerberaad dat ik ooit bijwoonde, zeiden deelnemers zo'n beetje dezelfde dingen: "Ik gun het anderen zó om dit mee te maken", en "toen ik deze diverse groep zag was ik sceptisch, maar onze overeenkomsten zijn groter dan onze verschillen". En ook deze blijk van verbazing hoort er standaard bij: "Wat gaaf dat je een probleem zo samen kunt aanpakken!" Collectieve wijsheid en kracht, we bezitten het echt. Hoog tijd om er serieus iets mee te gaan doen.' <

# Samen strijden voor woonrecht

Meer en meer mensen leven in een onzekere woonsituatie.

Om daar iets aan te doen, richtte **Abel Heijkamp** de Bond Precaire Woonvormen op: een activistische vereniging die strijdt voor woonrecht en woonzekerheid voor iedereen. 'Wil je iets veranderen, dan moet je je organiseren.'

**A**bel komt nét uit een telefoongesprek met iemand die dringend hulp nodig heeft van de Bond Precaire Woonvormen (BPW). 'Ik schrok van haar verhaal. Ze is zo radeloos dat ze openlijk sprak over suïcide. De woningcorporatie walst over haar heen. Als er niet snel iets gebeurt, staat ze op straat.' De BPW helpt jaarlijks honderden mensen die in een precare woonvorm leven. 'Ze hebben bijvoorbeeld een tijdelijk huurcontract dat binnenkort afloopt, geen huurbescherming, wonen antikraak of op een camping. De gemene deler is dat ze allemaal geen woonzekerheid hebben. Ik vind het heel verdrietig dat juist deze mensen, die in een kwetsbare positie zitten, het minst op de trom slaan. Met hulp van de BPW hoop ik dat ze wél van zich laten horen.'

#### Van sociale media tot spandoeken

'We zijn vaak het laatste station voordat iemand dak- of thuisloos raakt', vertelt Abel. 'Gelukkig hebben we de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan en weten we hoe we dat zoveel mogelijk kunnen voorkomen. Neem de vrouw die ik net sprak. We schakelen de hulp van een huurrechtadvocaat in en geven praktische ervaringstips, zoals hoe je het beste met de woningcorporatie in gesprek kunt gaan. Daarnaast geven we aandacht aan haar verhaal op onze website en op social media, en staan we desnoods met spandoeken bij de verhuurder.' Ook voor andere woonproblemen is de BPW er. 'Elke maand houden we in tien steden een woonsprek uur. Leden van de bond, veelal ervaringsdeskundigen, geven dan antwoord op woonvragen van mensen die tijdelijk, onzeker of te duur wonen.'

'De samenleving schreeuwt om meer solidariteit'



#### Een collectief probleem

Het is inmiddels veertien jaar geleden dat de activistische vereniging ontstond. 'Ik maakte een documentaire over de belabberde situatie rond huisvesting in Nederland. Want ja, daar liepen toen ook al veel mensen in vast. Na de première kreeg ik zoveel vragen dat het idee voor de bond ontstond. Ik ben, samen met de inmiddels honderden andere leden van de BPW, namelijk van mening dat als je iets wilt veranderen, je je moet organiseren. De basis van onze vereniging is dan ook dat je er niet alleen voor staat. Van huis uit heb ik meegekregen dat je bij onrecht samen in actie moet komen. Dat is hard nodig in een samenleving die schreeuwt om meer solidariteit.'

Als Abel de afgelopen jaren iets heeft geleerd, dan is het wel hoe belangrijk het is om je gehoord te voelen. 'Voor veel mensen is het alleen al een verademing om te horen dat hun situatie niet door hun eigen falen komt, maar door een collectief probleem. Zoals een gebrek aan betaalbare woningen. Het is tijd om de oorzaak aan te pakken, niet de gevolgen.' <

# Iedereen een Thuis Tij hebt de sleutel

Je eigen vaste plek, met je eigen spulletjes. Ruimte om jezelf te zijn, te mogen zijn. Dát maakt van een huis een thuis. En dat is een onmisbare zekerheid in het leven. In ons land zijn er helaas meer dan 1 miljoen mensen die juist dat moeten missen. Daar kun jij iets aan doen. Door je huis na te laten aan Kansfonds als je er straks niet meer bent.

Kansfonds biedt sterke – en vaak verrassend simpele – oplossingen voor complexe problemen. En we zetten een vliegwiel op wat werkt. Zo weten we mensen een thuis te geven. Help ons thuisgeven. Laat je huis (of een gedeelte daarvan) na aan Kansfonds. Kijk op [www.kansfonds.nl/nalaten](http://www.kansfonds.nl/nalaten) of bel (035) 624 96 51 en vraag het gratis boekje *Wat is thuis* aan.

Te koop  
GESCHONKEN  
035 624 96 51

## Wat is thuis? Lees de inspirerende verhalen en overdenkingen.

Een thuis lijkt zo vanzelfsprekend, je zou bijna vergeten hoe belangrijk het is. Totdat je de verhalen leest van mensen die geen thuis hebben. Hoe leven zij? Hoe houden zij hoop? En wat betekent Kansfonds voor hen? Vraag het gratis boekje *Wat is thuis* aan.

Kort!



## Indrukwekkende expo

Hoe voelt het om in armoede te leven? In de tentoonstelling van Museum De Proefkolonie zie je hoe arme gezinnen in 1818 een welvarend leven probeerden op te bouwen in de Drentse Koloniën van Weldadigheid. De verhalen van toen geven een gezicht aan de armoedecijfers van nu. Een expositie die raakt en aan het denken zet.

Meer weten? Kijk dan op [proefkolonie.nl](http://proefkolonie.nl).

## Wie neemt het stokje over?

Vorig jaar werd onze directeur door *De Dikke Blauwe* bekroond als meest invloedrijke professional in de filantropie. Een eer die ze deelde met het hele Kansfonds-team. Op 11 december geeft ze deze titel vol trots door aan een nieuwe winnaar tijdens het Civil Power Congres. De prijs, die maatschappelijke impact en vooruitgang belooft, wordt toegekend aan leiders die écht verandering teweegbrengen. Henriëtte werd geprezen om haar baanbrekende aanpak voor dak- en thuisloosheid en haar inzet om kennis breed te delen. Wie neemt het stokje over?

## Het is alweer december!



Daarom wensen we je alvast warme feestdagen en een gelukkig 2025. Op naar een jaar waarin we verder bouwen aan een samenleving waarin iedereen zich thuis voelt.

Xaviers leven begon moeilijk. Hij verhuisde als kind van België naar Nederland, waar hem een jeugd vol pesterijen wachtte. Op zijn vijftiende begon hij met werken, eerst in de bouw en later in de binnenvaart, waar hij zijn liefde voor boten ontdekte. Maar stabiliteit vond hij nooit. Ook als volwassene ging het pesten door, nu door zijn burens. Na dertien jaar getreiter werd Xavier gedwongen opgenomen in een inrichting. 'Het was onmenselijk. Toen ik eindelijk weg mocht, verkocht ik mijn huis. Nooit meer terug naar die burens. Ik kocht een boot en werkte hard om mijn droom na te jagen: vrijheid op het water. Ik voer naar het zuiden, maar omdat een boot geen adres heeft, kon ik geen uitkering aanvragen. Na vier jaar raakte mijn spaargeld op. Ik stond op straat.'

Anderhalf jaar lang sliep hij onder de Erasmusbrug. 'In de opvang voelde ik me opgesloten. Het raakte me in het enige wat ik nog had: mijn vrijheid.' Zijn keerpunt kwam toen hij de Pauluskerk binnenstapte. 'Ik vond niet alleen een maaltijd en een douche, maar vooral een plek waar ik weer structuur kon opbouwen. Ik vulde mijn agenda met theater, gitaarlessen en lezingen. Daar ontmoette ik straatarts Michelle van Tongerlo.'

Michelle begreep meteen wat Xavier nodig had. Niet zomaar een dak, maar een plek die bij hem paste. Dat móést wel een boot zijn. Met haar hulp en een crowdfundingactie via Stichting Lekker Geven, kreeg Xavier zijn *Kiek Uut*. 'Binnen een paar maanden had ik weer een dak boven mijn hoofd – of beter gezegd: een dek boven mijn hoofd. En belangrijker nog: de vrijheid om te gaan waar ik wil. Het is geen huis, maar het is zeker wel mijn thuis.' ◀

*'Geen huis,  
maar zeker wel  
mijn thuis'*

